

Kommunseminarium

Behörighetskrav i LF om barnomsorg och grundskola

21.10.2020

AGENDA, Behörighetskrav i LF om barnomsorg och grundskola

Agenda:

Seminarieret pågår kl. 13-14.30, paus ca. kl.13.50-14.00

Kl. 13.00 Minister Annika Hambrudd inleder

Förvaltning - Byråchef Elisabeth Storfors

Behörighetskrav - Avdelningsjurist Laura Korpi

Behörigheter och utländska yrkeskvalifikationer – Utbildningsplanerare Annette Rumander

Byråchef Elisabeth Storfors

Förvaltning

LL om barnomsorg och grundskola

- LL (2020:32) och LF om barnomsorg och grundskola
- Revideringar; LL (2020:52), LL (2020:72), LTB nr 67/2020
- LF (2020:99) om barnomsorg och grundskola, Lr beslut 8.10.2020.
- Lagstiftningen träder i kraft 1 januari 2021

Kommunens utbildningsverksamhet

- Del VI, Förvaltning
- Kommunens utbildningsverksamhet omfattar barnomsorg och grundskola i en gemensam förvaltning
 - Förvaltningen sköts av en nämnd, kommunstyrelse eller kommunalförbund
 - Leds av en utbildningschef eller barnomsorgschef och grundskolechef
- Kommunen antar en utbildningsstadga där det framgår hur kommunen organiserar sin utbildningsverksamhet. Utbildningsstadgan ska finnas 1.1.2021. 33 § LF (2020:99)
- Kommunens uppgifter framgår av 8 § Del I, LL (2020:32)
 - Huvudman
 - Planera, utveckla, genomföra, samordna, uppfölja och utvärdera utbildningsverksamheten i kommunen
 - Samarbeta

Personal inom barnomsorg och grundskola

- På anställningsförhållanden tillämpas vad som bestäms i kommunal-lagen (1997:73) och i LL (2020:32) och LF om barnomsorg och grundskola
- Kommunen utser utbildningschef eller barnomsorgschef och grundskolechef eller utser en annan tjänsteman i ledande ställning att ansvara för den pedagogiska ledningen och utvecklingen av utbildningsverksamheten i sin helhet, 3 § Del VI
- Föreståndare eller rektor för daghem eller grundskola leder och ansvarar för verksamheten och dess utveckling, är chef för personalen, beslutar om enhetens inre organisation och resursfördelning, enligt 2, 3 a och 3 b §§ Del V, LL (2020:32 och 2020:52)
- Nödvärdigt antal tjänster och befattningar som verksamheten förutsätter
- Tillgång till kurator och psykolog för barnomsorgen från 1.1.2021

Behörighetskrav

Avdelningsjurist Laura Korpi

Behörighetskrav för personal i barnomsorg och grundskola

- Bestämmelser om behörighetskrav har tidigare funnits i LF (2011:90) om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem, i grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland och i riksförordningen 986/1998.
- Dessa upphävs och behörighetskraven är nu samlade i kapitel 4 i nya förordningen som träder ikraft 1 januari 2021.

https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/protocol/la720p10_081020.pdf

Beaktande av remissvar

- Remisstiden var 10.6 - 31.8.2020
- 27 st. inkomna remissvar
- Remissvaren sammanställdes och synpunkterna beaktades i beredningen av förordningen.
- Ändringar som gjordes med anledning av remissvar:
 - Ändringar i yrkesbenämningar/övriga språkliga ändringar
 - Språkkrav infördes för socionomer
 - Behörighetskraven för vissa yrken slogs samman (assistenter, barnskötare/familjedagvårdare)
 - Behörighetskraven kompletterades gällande äldre examina
 - Tidsfrist för barnomsorgschefer att uppfylla behörighetskrav

Begrepp som används i förordningen

- **Akademiska poäng** = ett åländskt begrepp med vilken avses studiemeriter. I riket används begreppet studiepoäng och i Sverige begreppet högskolepoäng.
- **Kompetenspoäng**= studiemeriter (poäng) inom yrkesutbildningen
- **Examen på fördjupad nivå**= en universitets- eller högskoleexamen omfattande minst 240 akademiska poäng varav minst 60 har avlagts på fördjupad nivå → minst 60 poäng av examen har avlagts inom ramen för högre högskoleexamen (magister i riket) / på avancerad nivå (Sverige).

Krav på kunskaper i svenska

- Tidigare krav i grundskolan: ordinarie tjänstemän ska behärska svenska fullständigt medan tillfälliga tjänstemän ska kunna använda det svenska språket i tal och skrift. För barnomsorgen har det inte funnits särskilda språkrav i barnomsorgslagen.
- Från och med 1.1.2021 krävs utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska av alla andra förutom barnskötare i barnomsorgen, familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem, fritidspedagoger, assistenter, psykologer och kuratorer.
- Notera dock kommunallagens (1997:73) allmänna bestämmelser om språkkunskaper (60 §).
- De nya språkraven gäller inte personer som 1.1.2021 innehar en tjänst eller är anställda i arbetsavtalsförhållande inom grundskolan eller barnomsorgen (8 § 7 mom. i del VIII i LBG)

Hur visas språkkunskaperna i praktiken?

- Den som har svenska som modersmål förväntas ha utmärkta kunskaper.
- Den som inte har svenska som modersmål ska visa språkkunnandet enligt FFS 481/2003. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030481>

1) Avlägga utbildningsstyrelsens språkexamen för statsförvaltningen på utmärkt nivå <https://www.oph.fi/sv/tjanster/statsforvaltningens-sprakexamina>

2) avlägga allmän språkexamen på nivå 6 <https://www.oph.fi/sv/allmanna-sprakexamina-yki>

3) Kan också visas genom avlagda studier

- personen fått sin skolutbildning och avlagt akademiskt mogenhetsprov vid en högskola på svenska
- Avlagt modersmålsprovet i svenska i studentexamen med minst vitsordet magna cum laude approbatur eller avlagt studentexamen med minst vitsordet eximia cum laude approbatur i svenska som andra språk.

Barnomsorgen

- Barnomsorgschef*
- Daghemsföreståndare
- Lärare i barnomsorgen
- Lärare i förundervisning*
- Socionom i barnomsorgen*
- Speciallärare i barnomsorgen
- Barnskötare i barnomsorgen
- Familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem
- Fritidspedagog

Utbildningschef*

Psykolog och
kurator

Assistenter

Grundskolan

- Grundskolechef
- Rektor/skolföreståndare*
- Klasslärare
- Lektor
- Lektor i elevhandledning
- Specialklasslärare
- Speciallärare
- Timlärare

* = ny tjänst/uppgift/lagstadgade krav har införts

Övergångsbestämmelsen gällande personalen

LBG 2 § 8 mom. i del VIII

- Den som innehar en tjänst eller är anställd i arbetsavtalsförhållande inom grundskolan eller barnomsorgen när denna lag träder ikraft är fortsatt behörig för tjänsten eller anställningen.

LR anvisning 26.6.2020:

- Med begreppet tjänst/anställning *avses de tjänster och anställningar i arbetsavtal som nämns i nuvarande grundskolelag för landskapet Åland (1995:18), grundskoleförordning för landskapet Åland (1995:95), barnomsorgslag för landskapet Åland (2011:86) och landskapsförordning om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem (2011:90).*

Vilka tjänster faller således utanför övergångsbestämmelsens tillämpningsområde?

- Barnomsorgschef och utbildningschef
- Lärare i förundervisning
- Socionom i barnomsorgen
- En föreståndare som utsetts i enlighet med 24 § 2 mom. i grundskoleförordning.

Ledande tjänstemän

Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef eller en annan tjänsteman som påförts utbildningschefens uppgifter 15 §

- 1) en examen på **fördjupad nivå** som omfattar **minst 240** akademiska poäng med **lämplig inriktning** vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola → arbetsgivaren avgör om examen har lämplig inriktning.
- 2) Minst 25 ap **universitets/högskolestudier i ledarskap och/eller förvaltning** eller en **examen i undervisningsförvaltning** 15 sp → krävs inte studier i pedagogiskt ledarskap, studierna kan ingå i examen.
- 3) ett godkänt **prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning** → Ordnas av Högskolan på Åland, första tentamenstillfälle i januari 2021.

Särskilda tidsfrister 32 §

- Personer som vid förordningens ikraftträdande varit anställda för att utföra barnomsorgschefsuppgifter har tre år på sig att uppfylla behörighetskravet. (32 § 2 mom.) Obs! Tidsfristen gäller inte nyanställningar efter förordningens ikraftträdande.
- Tjänster där det krävs studier i ledarskap/förvaltning och avläggande av ett prov i åländsk barnomsorgs/grundskolelagstiftning: 6 månaders tidsfrist för avläggande av studier/prov som räknas från det datum tjänsteutövandet har inletts → De som övergår med stöd av övergångsbestämmelsen i LBG behöver inte uppfylla detta krav, blir aktuellt först i det skedet personen vill byta tjänst.

Barnomsorg

Daghemsföreståndare 16 §

- 1) en universitets/högskoleexamen med **pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg** om minst 180 akademiska poäng, → exempel på examina är lärare i småbarnspedagogik/förskollärare/socionom YH med inriktning på småbarnspedagogik.
- 2) universitets/högskolestudier i **ledarskap och/eller förvaltning** som omfattar minst 25 ap eller en examen i undervisningsförvaltning 15 sp.
- 3) ett godkänt **prov i åländsk barnomsorgs- och utbildningslagstiftning**
- 4) tillräcklig **erfarenhet av omsorg och fostran av barn i daghem** → arbetsgivaren avgör om arbetserfarenheten är tillräcklig.

Lärare i barnomsorgen och lärare i förundervisning

Lärare i barnomsorgen 17 §

- Tidigare barnträdgårdslärare
- Enligt 6 § i del II i LBG ansvarar lärare i barnomsorgen för förundervisningens planering och genomförande .
- Lärarexamen avsedd för barnomsorg omfattande minst 180 poäng eller motsvarande äldre examen.
- Exempel på examina är lärare i småbarnspedagogik, förskolelärare och barnträdgårdslärare.

Lärare i förundervisning 18 §

- Ny yrkesgrupp som är behörig för förundervisningsuppgifter.
- Införs för att möjliggöra tillsvidareanställning av lärare i förundervisning i de kommuner förundervisningen sker i sexårsgrupper.
- Personen ska antingen vara behörig som lärare i barnomsorgen eller avlagt lärarexamen avsedd för förundervisning omfattande minst 240 ap.
- Exempel på examina är grundlärarexamen f-3 och klasslärarexamen som avlagts efter år 2005.

Speciallärare i barnomsorgen 20 §

- Krävs antingen en särskild speciallärarexamen för barnomsorgen på minst 210 ap i vilken ingår en 60 ap studiehelhet i specialpedagogik eller en motsvarande äldre examen ELLER lärarexamen avsedd för barnomsorg på minst 180 ap/motsvarande äldre examen + en studiehelhet på 60 ap i specialpedagogik som avlagts utöver examen.
- Exempel på en särskild examen är speciallärare inom småbarnspedagogik (pedagogie magisterexamen med inriktning på specialpedagogik)
- Att studierna i specialpedagogik ska ingå i en studiehelhet betyder att fristående kurser inte utgör behörighetsgivande studier för uppgiften som speciallärare i barnomsorg.

Socionom i barnomsorg 19 §

- Ny yrkesgrupp
- socionomexamen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng.
- Den examen som avses är socionom YH examen med inriktningen småbarnspedagogik och socialpedagogik omfattande minst 210 akademiska poäng.
- Uppgifter:
 - trygga det yrkesöversgripande samarbetet
 - bistå med handledning och rådgivning i sociala frågor och på detta sätt stöda och komplettera lärarna i barnomsorgen.
 - inte behöriga för uppgiften som lärare i barnomsorg eller lärare i förundervisning.

Barnskötare inom barnomsorgen och familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem 21 §

- Gymnasieexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 kompetenspoäng eller en motsvarande examen.
- Exempel på examina: gymnasieexamen med titel barnledare/närvårdare med inriktning på fostran av barn och unga.

Fritidspedagog 22 §

- Universitets/högskoleexamen med pedagogisk inriktning omfattande minst 180 ap eller en motsvarande examen
- Exempel på examina: högskoleexamen på fritidspedagoglinjen, fritidspedagogexamen, barn- och ungdomspedagogisk examen med inriktning mot arbete i fritidshem, lärarexamen för undervisning i fritidshem/fritidspedagogisk verksamhet och kandidatexamen i pedagogik.
- Även den som är behörig att ge klassundervisning, förskoleundervisning, specialundervisning, ämnesundervisning eller elevhandledning är behörig för en tjänst som fritidspedagog.

Assistent i barnomsorgen och grundskolan

- Behörighetskraven har förenhetligats
- Lämplig gymnasieexamen → arbetsgivaren avgör lämpligheten.

Skola

Rektor och skolföreståndare 24 §

- 1) behörig som lärare i någon av de årskurser som ifrågavarande skola omfattar,
- 2) avlagt 25 ap studier i ledarskap och/eller förvaltning eller examen i undervisningsförvaltning 15 sp
- 3) avlagt ett godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning och som
- 4) tillräcklig **erfarenhet** av läraruppgifter → arbetsgivaren bedömer arbetserfarenheten.

Behörighetskraven gäller även biträdande rektorer men inte vice rektor/skolföreståndare som är tidsbundna förtroendeuppdrag och beskrivs i kommunens utbildningsstadga.

Klasslärare 25 §

- Behörig som klasslärare i årskurs 1–6 är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för årskurs 1–6 som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.
- Begreppet klasslärare omfattar fortsättningsvis undervisning i alla årskurser 1–6 och förutsätter en lärarexamen avsedd för årskurs 1–6 omfattande minst 240 akademiska poäng.
- Examina från andra EU-länder erkänns som tidigare i enlighet med gällande landskapslagstiftning. Om en lärare från ett annat EU-land inte har behörighet att undervisa i alla årskurser 1–6, kan landskapsregeringen genom ett villkorligt beslut i enlighet med landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer, ålägga läraren att genomföra en kompensationsåtgärd bestående av ett lämplighetsprov eller en anpassningsperiod.

Lektor 26 §

- 1) universitets/högskoleexamen omfattande minst 240 ap eller motsvarande äldre examen
- 2) Minst 60 ap i varje undervisningsämne inom ämneslärarexamen eller motsvarande studier → med motsvarande studier avses fristående studier som till sitt innehåll motsvarar studier som avlagts inom ämneslärarutbildningen.
- 3) Pedagogiska studier för lärare omfattande minst 60 ap.

Lektor i elevhandledning 27 §

- Krävs en lärarexamen omfattande minst 240 ap eller motsvarande äldre examen samt en studiehelhet i elevhandledning om minst 60 ap som ingår i ovannämnda examen eller som avlagts utanför examen.

Specialklasslärare och speciallärare

Specialklasslärare

- Krävs antingen klasslärarbehörighet (25 §) samt avlagd studiehelhet för speciallärare om minst 60 ap ELLER speciallärarexamen omfattande minst 240 ap
- Exempelvis en person med pedagogie magisterexamen med huvudämnet pedagogik (klasslärare) som därtill avlagt fristående studiehelhet för speciallärare eller en person med pedagogie magisterexamen med huvudämnet specialpedagogik.

Speciallärare

- Krävs antingen klasslärarbehörighet (25 §) eller lektorsbehörighet (26 §) samt avlagd studiehelhet för speciallärare om minst 60 ap ELLER speciallärarexamen omfattande minst 240 ap

Timlärare

- Ska uppfylla behörighetskravet för motsvarande tjänst som klasslärare, rektor eller speciallärare.

Psykolog

- För att arbeta som psykolog inom barnomsorg och grundskola krävs legitimering som psykolog (Valvira)

Kurator

- Universitets/högskoleexamen med lämplig inriktning inom det sociala området omfattande minst 180 ap.
- Lämplig inriktning= studieinriktning mot socialt arbete, utvecklingspsykologi eller annan relevant inriktning inom det sociala området.

Utbildningsplanerare Annette Rumander

Behörigheter och utländska yrkeskvalifikationer

Utländska yrkeskvalifikationer

- Påminnelse till dig som anställer personer inom barnomsorg och grundskola.
- Utbildningar från ett annat EU-land, ska enligt Landskapslag (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer, erkännas av landskapsregeringen om yrket är reglerat i åländsk lagstiftning. Det betyder att man kan inte anställas inom yrket innan man fått ett erkännande av yrkeskvalifikationer från landskapsregeringen.
- LL (2017:22) i enlighet med Europaparlamentets och rådet direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och rådets direktiv 2013/55/EU.
- Den som ansöker om erkännande av yrkeskvalifikationer ska i en annan EU-medlemsstat ha full behörighet för samma yrke som han eller hon ansöker om behörighet för på Åland.

Utländska yrkeskvalifikationer

- Vad är ett reglerat yrke? *Reglerat yrke* är en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom landskapslag direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna.
- I åländsk lagstiftning finns ungefär 50 reglerade yrken, lista finns på regeringen.ax
- Om yrket är reglerat i rikslagstiftning ska behörig myndighet på fastlandet erkänna examen.
- I nya förordningen om barnomsorg och grundskola finns följande reglerade yrken:

Reglerade yrken i förordning om barnomsorg och grundskola

- Daghemsföreståndare
- Lärare i barnomsorgen
- Lärare i förundervisning
- Socionom i barnomsorgen
- Speciallärare i barnomsorgen
- Barnskötare i barnomsorgen
- Familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem
- Fritidspedagog
- Rektor/skolföreståndare
- Klasslärare
- Lektor
- Lektor i elevhandledning
- Specialklasslärare
- Speciallärare
- Psykolog (Valvira)
- Oreglerat är kurator, assistent och timlärare (indirekt reglerat)

LL och LF om barnomsorg och grundskola

- **Ursprungliga lagförslaget (2020:32):**
https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/law/afs2020_nr32.pdf
Lagberedningsdokument (LF 28/2018-2019): <https://www.lagtinget.ax/arenden/ny-landskapslag-om-barnomsorg-och-grundskola-45370>
- **Första ändringsförslaget (2020:52)**
https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/law/afs2020_nr52.pdf
Lagberedningsdokument (LF 11/2018-2019) : <https://www.lagtinget.ax/arenden/andringar-lagstiftningen-om-barnomsorg-och-grundskola-46701>
- **Andra ändringsförslaget (2020:72)**
https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/law/afs2020_nr72.pdf
Lagberedningsdokument (LF 7/2019-2020): <https://www.lagtinget.ax/arenden/ratt-fa-uppgifter-ur-inkomstregistret-46416>
- **Tredje ändringsförslaget i behandling vid lagtinget: se LF 28/2019-2020**
<https://www.lagtinget.ax/arenden/distansundervisning-grundskolan-47529>
- **Länk till förordningen (2020:99):**
https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/protocol/la720p10_081020.pdf
- **Elektroniska versioner av lagen och förordningen kommer i något skede att finnas i Ålex:**
<https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex>

Tack och på återseende!

regeringen.ax